

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztik: **Dr. KUN BÉLA** és **Dr. RÉVÉSZ IMRE.** Főmunkatárs: **Dr. SZÁSZ IMRE.**

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Az új törvénykönyv.

Az új törvénykönyvet nem volt elég megalkotni, jól végre is kell hajtani, mert különben hiábavaló.

A végrehajtás körében első feladat a szükséges kiegészítő szabályoknak és végrehajtási utasításoknak elkészítése.

Az egyházkerület az ő körében elvégzendő ily tennivalók teljesítésére egy bizottságot alakított s megbízta elnökségét, hogy a legszükségesebb intézkedéseket addig is, míg a bizottság rendszeres munkáját elkészítene, tegye meg.

Azonban az egyházmegyéknek is van sok tennivalójuk, a maguk autonómiája körében is és az egyházközségek irányítása tekintetében is.

Nézetem szerint az egyházmegyéknek még ebben az évben közgyűlést kell tartaniok s azon megtenni a törvény végrehajtása körül legsürgősebb intézkedéseket.

Mindenek előtt meg kell választani a II. t. cikk 41. § szerint a lelkészjelölő bizottságot egy-egy rendes és egy-egy póttaggal lelkészi és világi részről. Könnyen megtörténhetik, hogy mingyárt január elseje után sor kerül az új törvény szerinti választásra s ehhez a jelölőbizottság működése szükséges. Az egyházkerület határozata szerint ugyanis minden olyan választási cselekményt, amely már az új törvény hatálybalépte után kell végrehajtani, az új törvény szerint kell végrehajtani. Megtörténhetik tehát, hogy az eljárás első fele a régi, második fele az új törvény szerint folyik le. Például a folyó évben megüresedő állást meghívással akarják betölteni; ez megy még a régi törvény szerint. Azonban a meghívásra vonatkozó javaslatot a választók elvetik. Meghirdetik a pályázatot s közben eljutunk január elsejéig. A választás már az új törvény szerint, tehát kijelölés alapján fog végbemenni.

El kell rendelni lehetőleg rövid időre az egyházmegyei ügyész választását, mert most már az ügyész is az egyházközségek presbitériumi által adott szavazatokkal történik. Megtörténhetik tehát, hogy már január 1. után

szükség lesz valamely fegyelmi ügyben ügyészi véleményre s nem lesz törvényesen választott ügyész. Igaz, hogy az egyházkerületi közgyűlés nem rendelkezett egyházkerületi ügyész választásának elrendelése iránt. Azonban ott más az eset, mert az egyházkerületi ügyész egyszersmind kollégiumi ügyész is volt s ennek folytán először azt a kérdést kell szabályozni, vajjon a megválasztandó egyházkerületi ügyész szükségképpen kollégiumi ügyész is lesz-e, vagy az utóbbi továbbra is választja az egyházkerületi közgyűlés, vagy a Kollégium valamely más szerve. Aztán még azt is számításba kell venni, hogy az új törvény szerint egyházkerület az valamennyi tisztviselőjére — a püspök és főgondnok kivételével — életbelép most már a tisztújítási rendszer. Most már az egyházkerületnek intézkednie kell, hogy most kívánja-e a tisztújítást általánosan megtartani, vagy későbbi időpontban. Ha az egyházkerületi közgyűlés úgy rendelkeznek, — ami szerintem helyes volna —, hogy az egyházkerületi tisztviselők most bocsáttassanak általános tisztújításra, akkor nem volna értelme annak, hogy az ügyészre miért legyen az általános tisztújítás előtt pár hónappal külön szavazás.

Sürgősen meg kell állapítani azt is, hogy az egyházmegyei közgyűlésnek az I. tc. 107. § alapján kik lesznek a tagjai. Az új törvény szerint ugyanis nemcsak a lekipásztorok — „rendes lelkészek” —, hanem az intézeti és vallásoktató lelkészek is tagjai s ehhez képest növekszik az egyházközségi képviselők száma is, mert nemcsak a lekipásztorok, hanem az intézeti és a vallásoktató lelkész mellé is kell adni világi párt. Továbbá az iskolai képviselők számát is meg kell határozni a törvényben megállapított kereteken belül.

A közgyűlési tagok számbavételénél különös tekintettel kell lenni arra, hogy kit kell tekinteni „vallásoktató lelkész”-nek. Ez a fogalom ugyanis nagyon határozatlan a mai fel fogásban. Az új egyházi törvény azonban pontosan megmondja — II. tcikk 3. §. 4. bekezdés —, hogy ki a vallásoktató lelkész. Aki az ott megszabott kellékekkel nem bír, hiába lelkész és

hiába vallásoktató, nem vallásoktató lelkész s így az egyházmegyei közgyűlés tagja sem lehet.

Azonkívül intézkedni kell az egyházmegyei közgyűlésnek egy egész sor tenni való szabályozásának kérdésében, esetleg szabályrendeletek alkotásával, esetleg annak kimondásával, hogy ez ügyben szabályrendeletet alkotni nem kíván.

Ez azonban már részletek dolga. **K. B.**

„Az evangélikus liturgia”

címen lapunk 18. számában (1933 május 6.) ismertetést írtam református lelkészek számára a révkomáromi evangélikus segédlelkésznek, Dr. theol. Jánossy Lajosnak: *Az evang. liturgia megújodása történelmi és elvi alapon* című tudós munkájáról, mely sok érdekes és értékes adathoz jutott, mellette meglepően mostohán beszél rólunk, dogmáinkról, istentiszteleti helyünkről, a vízenyős általános keresztyén-ségről, mely nem más, mint református jellegű mozgalom. Még közös konferenciákon sem tartja megengedhetőnek az együttes szolgálatot, elfelejtve, hogy Magyarországon többé-kevésbé éppen a kisebbségben levő evangélikusok kedvéért szoktuk szorgalmazni tapintatból, vagy udvariasságból, sokszor református ellenző hangok elcsitítása mellett is a közös szolgálatot. Az idegen és különösen svéd viszonyokat, „a luteránus-ország” egyházi állapotait a magyarnál bizonyára jobban ismerő, megszállt vidéken élő szerző lapunk 34—35. számában (szept. 2.) 11 „téved”, „nem igaz”, „valótlant állít” kezdetű pontban sérelmezi és vitatja cikkemet, illetőleg annak nagyon sok megállapítását.

„Bizza csak nyugodtan”, „csak engedje meg ő nekünk”, „ne kívánja, hogy... egyházunkban idegen felfogás legyen az irányadó”, „engem nem lep meg, hogy a cikkíró számára *terra incognita* az evangélikus egyház sajátos élete”, ilyen és ezekhez hasonló fölényeskedő és oktató hangra hasonlóval nem igen tudván és mervén válaszolni, felmentetnek érezném magam a zárszó jogán való megjegyzés tételtől. Nem is Jánossyval polemizálok tehát, aki pl. az ismertetésben kárhóztatott fény-szimbolikáról, zavaró módon használt „keresztyén-evangélikus” terminus technikusról, templomaink pajta- vagy modern áruház stílusáról, az evangélikus egyház lelkületétől idegen Achelisről, Zsilinszkyról, Smedtről, Spittáról, Otto Rudolfról és a nem vérbeli liturgus Luther Mártonról hallgat válaszában, nem is Jánossyval polemizálok tehát, hanem azoknak a református lelkészeknek nyujtok valami felvilágosító magyarázatot, akik ennek a lapnak olvasói.

Jó volna, ha a két nevezett cikket magunk elé tennénk és az első pontos elolvasása után megnéznénk, hogy mikre nem reflektál a szerző.

Jó volna, ha a pontos lapszámmal jelölt passusokat fellapozhatnánk a kifogásolt, illetőleg védelmezett könyvben. Jó volna, ha Jánossy választ nem a református lapban írta volna meg, vagy pedig én írtam volna ismertetésemet egy evangélikus lapban. Én bizonyára másként írtam volna ev. lelkészek számára ismertetést, főleg az evang. értékeket mutattam volna föl, nem pedig a reformátusok számára való sérelmeket és bántó éleket; Jánossy pedig, ha saját lapjukban válaszol, bizonyára sok olyan kitélt magyarázattal volna meg tulajdon egyháza papságának, amit kifelé magától érthetőnek mutat fel a református lelképásztori olvasó közönség számára.

Nagyon hosszúra telnek, ha megismételném újból úgy cikkemet, mint Jánossy választát. Legyen szabad csak pár dolgot betűhíven bemutatni.

Én ezt írtam:

„Az istentiszteleti élet és a liturgikus megújodás csak akkor következik be, szerző szerint, ha az evang. egyház nagy ellenségei: Schleiermacher, a két híres trاسبourgi liturgus Smend és Spitta, meg Otto Rudolf kultikus mesterkedési helyett az ősi eredeti miseritushoz tér vissza.”

Jánossy:

„Valótlan cikkírónak az az állítása, hogy én Schleiermachert „az evangélikus egyház nagy ellenségének” nevezem; ellenben igaz, hogy könyvem 1. §-ban, a 4. oldalon ezt mondom: „...a Schleiermacher örökségéből tengődő „protestantizmus”-nak semmi köze se volt a lutheri reformációhoz: az evangélikus keresztyénységhez...”

Jánossy könyvének teljes passusa így hangzik:

„Nemrégiben még csaknem általános divat volt vallást és egyházat szembeállítani és jóformán kizárólagosan uralkodó volt a hamis „protestantizmus” *szerecsellen kettős egyházfogalma*, amely az „ecclesia visibilis” és „ecclesia invisibilis”-ről szóló, mind a Szentírással, mind pedig az anyaszentegyház hitvallásaival ellenkező tanításával *rettenetes pusztítást végzett*. A Schleiermacher örökségéből tengődő ilyen „protestantizmus”-nak a „látható egyház”-a csak emberi társulat, — Isten, az Úr Jézus Krisztus pedig igen kényelmes elosztással a „láthatatlan egyház”-zal együtt valahol a levegő és a képzelet világa közt lebeg.”

Kérdem, hogy miért nem válaszolt az általam említett másik három ellenségre és hogy a Jánossy által védelmezett evangélikus egyház szemében ebből a kontextusból mi állapítható meg inkább: az-é hogy barátja, vagy ellensége Schleiermacher, az evang. egyháznak? És ha Luthert sem tartja „vérbeli liturgus”-nak (84. lap), akit pedig különben elismer és méltán magasztal, akkor a súlyos ítéletű szerző, aki szánalommal nézi a Schleiermacher „örökségéből

tengődő“ protestantizmust, szinte csoda, hogy *ex pressis verbis* miért nem nevezi őt „az evangélikus egyház nagy ellenségének“?

Másik kifogása Jánossynak:

„Tévedésemként említi a cikkíró, hogy néhai *Söderblom* érseknek megadom a „hercegprimási“ címet és rangot; — jóllehet, az uppsalai érsek valóban a *svédországi egyház primása, akinek közjogi méltósága legalább is ugyanaz, mint a magyar jogban a római vallású esztergomi érseké*, Magyarország róm. kath. hercegprimásáé.“

Igazán nem irigyeljük az evangélikusoktól sem az érseki, sem akár a hercegprimási rangot, mi magyar kálvinisták, akiknek püspökei is csak 1883 óta vannak, az azelőtti „tiszteletes superintendensek“ helyett, azonban mégis téved dr. Jánossy, mert a magyar hercegprimás nem magyar közjogi méltóság, hanem a nyugatrómai, majd osztrák birodalom olyan püspökének a címe, aki a birodalmi gyűlésen, mint a birodalomnak hercege jelent meg. Egy ország legfőbb egyházi méltósága még *ad analogiam* sem hercegprimás, akár dalai láma, akár skandináv evang. főpap az illető.

Jó, hogy a magyar református liturgia éppen mostanában — jól-rosszul — rögzítettett meg, így nem vagyunk kitéve annak, hogy az evang. testvérektől, akik most járják a revízióknak és liturgikus istentiszteletek bevezetésének nehéz útját, hatást vegyünk át. Viszont a mi új liturgiánk megszületése, a dogmaticumoknak esetleg erősebb hangsúlyozása készíti és buzdítja az evangélikusokat, hogy ők is valami kimondott evangélikus liturgiát hozzanak, vagy a Jánossy munkájában körvonalozott, vagy a Raffay újabb elképzelése szerint. Lehet, hogy tévedünk érzésünkben, de sok jelre támaszkodva, mi mégis azt hisszük, hogy legalább hazánkban a magyar nyelvű evang. egyház ereje főleg abban állott, amiben hozzánk, reformátusokhoz, hasonlított és gyengésege egyedül az volt, amiben inkább a római egyház istentiszteletei gyakorlatát juttatta eszünkbe. Természetesen ez a megállapítás, épügy, mint könyvismertetésem *pro foro interno*: a református lelkipásztorok informálására szolgált és a legkisebb mértékben sem akarok illetéktelen ítélő bírása lenni az evang. egyház sajátos életéből fakadó újabb liturgikus intézkedéseknek. Könyvismertetésemben is csak azt írtam, hogy: „Lényeg, gondolatmenet, felépítés, az Igének szolgálata eddig annyira egygyéforrasztott, hogy legfeljebb csak nemzetiségi vidékeken érezte meg a református lelkész a magyar vallás és a tót, vagy német evangélikusok közötti különbséget“. — Az újabb liturgiális változásokat szolgáló magyar irodalmat még nem tanulmányoztam át, a Jánossy könyvét most, hogy másodszer olvastam, ismét csak azt állíthatom, hogy a magyar evang. keresztyén egyházak: a református és az evangélikus közt ez a munka és az

a reform, melyet ez szorgalmaz, nem szolgálja a közeledést, hanem nagyon eltávolítja tőlünk az evangélikusokat.

Dr. I. G.

A tiszalöki tanító lakbére.

A lap legutóbbi számában e cím alatt megjelent cikkre vonatkozólag engedtessek meg, hogy szerény észrevételeimet megtegyem.

Az 1922. évi I. tc. 20. §-ában nyert felhatalmazás alapján, 1922. évi 700. eln. szám alatt kiadott V. K. M. rendelet (törvényerejű rendelet!) 3. §-a szerint: ... a nem állami tanítókat, tanítónőket és óvónőket — *akár államsegéllyel egybekötött álláson vannak alkalmazva, akár nem* — ugyanolyan összegű fizetés stb. illeti meg, mint a velük egyenlő szolgálattal bíró állami elemi népiskolai tanítókat, tanítónőket és óvónőket... Természetbeni lakásukra, illetőleg lakáspénzükre nézve a következő rendelkezések irányadók: Amennyiben természetben nyújtott lakás nincs, vagy az nem felel meg az idézett rendelkezéseknek, a fenntartó a tanító, tanítónő, óvónő részére a fizetési- és lakbérszabályoknak megfelelő lakáspénzt köteles adni...

A jogforrás rendelkezése világos és kényeszerítő erejű. Ahhoz az iskolafenntartó református egyházak szinte százszázaléka alkalmazkodott. Azt, hogy tanítóik lakáspénzét, e rendelet érvénye óta, az azóta már számtalan esetben módosított lakásbérrendeletek szerint kell folyósítaniok, természetesnek tartották és tartják. Éppen olyan természetesnek, mint ahogy nem az E. T. VI. tc. 34. §-ában megállapított fizetéseket kell ma rendes- és segédtanítóknak folyósítaniok. Önerejükből, vagy az állam segítségével. Hanem az újabb meg újabb törvényes (világi törvények) rendelkezések szerinti fizetéseket. Az E. T. VI. tc. 34. §-ában foglalt rendelkezéseket az élet számtalanszor túlhaladta. A jogszabály érvénye elvész: ha egy másik jogszabály másként intézkedik, nem gyakorlás által stb. stb.

A tiszalöki eset szórványos és elszigetelt jelenség. Szinte csodálkoznom kell rajta, hogy egyáltalán felmerülhetett.

Az illusztris cikkírónak azt a megállapítását, hogy itt egy olyan jogviszony adódott, amely ügylátszik, nincsen rendezve: kétségtelenül elfogadom. Az autonom egyháznak és az államhatalomnak rendelkezési, jogforrásalkotási joga ütközik itt össze. Sajnos, azonban nem ebben az egyetlen esetben és nem csupán ezen a területen. Esztendőnk hosszú sora óta mindjobbban kiszélesedő surlódási felületről van szó itt melynek kellemetlen, elevenbe vágó anyagi vonatkozásait számos esetben érzí saját bőrén a református tanítóság.

Elismerem, hogy az E. T. szerint ítéltetett így az egyházmegye és az egyházkerület a szóbanforgó vitás ügyben. Döntéseiket a legtel-

jesebb tisztelettel veszem tudomásul. Egyházi felsőbb hatóságainknak az autonomia védelmében tiszteletreméltó felfogását és meggondolásait, egyetemes református szempontból teljességgel megérttem. De még sem problematikus a cikkben felhozott első kérdés.

Én sem tudom, hogy a tiszalöki tanító igénybe vette-e már azóta a világi jogsegélyt? Melyhez a 184—1928. sz. egyetemes konventi határozat szerint (egyházi felebbezési fórumait kimerítvén) fegyelmi eljárás kockázatása nélküli, kétségtelen joga nyílt. De ha igénybeveszi: a közigazgatási bizottság végzése úgy a konkrét, mint bármely más hasonló esetben, nem lehet más, mint a legteljesebb jogsegély. A törvény kényszerítő erejénél fogva az iskolafenntartó elkötelezése, a törvény — s egyúttal a tanító — által kívánt irányban. A közigazgatási bizottságok egyébként hasonló tanítói anyagi érdekek védelmére hivatalosan is elköteleztettek.

Világi jogsegély igénybevétele esetén feltétlenül meg kell, hogy kapja a fizetési- és lakbérosztályoknak megfelelő lakáspénzt a tanító. Kérdezem: van-e szükség arra, hogy autonóm egyház és az államhatalom jogviszonyainak rendezetlensége miatt (melyet nagy elvi alapokon mégis csak nekik kellene elrendezniök) egy-egy kis tanító kálváriát járjon?

Ami a cikkben felhozott második kérdést illeti, az szerintem is tényleg problematikus. Nem ugyan első részében, ahol a saját családi házzal rendelkező tanítóról beszél. Itt világos a vonatkozó törvény (1913. évi XVI. tc. 17. §) rendelkezése. Vagy természetbeni lakás, vagy lakbér, az iskolafenntartó szabad rendelkezése szerint. Itt a tanító egyházától legfeljebb méltányosságot kérhet. Tudomásom szerint az esetek nagyobb részében — nagyon helyesen — így is történik.

Problematikus azonban a kérdés második része. A vonatkozó törvény ugyanis nem mondja azt, hogy a természetbeni lakás fenntartó által bérelt lakás nem lehet. Egyik-másik iskolafenntartó gondolkozhatnék tehát úgy is, hogy a neki túlmagasnak tetsző lakáspénz folyósítása helyett fél- vagy harmadáron bérelt lakást a tanítónak. S ezzel esetleg könnyít saját súlyos anyagi helyzetén.

Ami mást mond a történeti háttér. A törvény meghozatalakor ki gondolt vajjon fenntartó által bérelt „természetbeni lakás”-ra? A természetbeni lakások mindeddig a fenntartó tulajdonát képező, az iskola közvetlen közelében, azzal egy udvaron, vagy legtöbbször egybeépített épületek voltak. Nemes tradíciók és mélyes szimbolumok. Végtelen szerencsétlenségnek tartanám, ha az egyházak a bérelt tanítói lakások rendszerének sikamlós, konjunktúrális talajára tévednének. Mennyi áldatlan vitára adna ez alkalmat, alsóbb és felsőbb egyházi hatóságok előtt. A lakás törvényes kel-

lékeinek hiánya, fekvése, környezet stb. stb. Vajjon érdemes volna-e egyházak belbékességét megbontani, feltevések kedvéért. Mert hiszen azt is vitathatnók, hogy a mai lakásbérek a tanítóra nézve olyan konjunktúrálisan kedvezők volnának.

Arról nem is kívánok beszélni, hogy a református felekezeti tanító állami kartársaival szemben milyen és mennyi anyagi hátrányokat szenved. Igazságos volna-e most már a lakáspénzben is bántó megkülönböztetést tegyünk? Hogy az állami tanító élvez-e valahol bérelt természetbeni lakást?

Azt, hogy ezt az utóbbi pontot illetőleg félreérthetetlen, világos rendelkezés, sem egyházi, sem világi részről nincs — ismétlem — elismerem. Ha a szükség úgy hozza magával, bizonyosan meglesz. Esetleg egy konkrét eset kapcsán.

Karcag.

Dr. Nagy Lajos,
ref. tanító.

Gyermektelen házaspárok gondoljanak a Szeretetszövetség árváira, mikor vagyonuk felől rendelkeznek.

IRODALOM

Református Külmisziói Szemle. I—II.
a) **Külmisziói Évkönyv. 1932.** Bp. 1932. 92 lap, ára 80 fillér. — b) **Külmisziói Jubileumi Emlékkönyv. Bp. 1934(?)**. 96 lap, ára 1 pengő. Szerkesztik **Draskóczy László és Virágh Sándor.** Nagyon szerencsés gondolat volt és nagyon sok áldást ígér ennek a Szemlének a megindítása. Egyházi időszaki sajtónk még most, a nagy pénztelenség idején is, sok tekintetben túlteng és ugyanakkor komoly, életbevágó nagy ügyeink rendszeres irodalmi szolgálatára — olyanra, amely a pusztá hírszolgáltatáson, átfutó jellegű közleményeken túlemelkedjek, elvi és történeti tájékoztatásokat és értékeléseket adjon — egyszerűen „nincs pénz”. Draskóczy László, Virágh Sándor és a Magyar Református Külmisziói Szövetség, általuk pedig az Isten Szent Lelke megmutatták, hogy van pénz és kiadták ezt a két igen tartalmas és mesésen olcsó kis kötetet, amelyek a legnagyobb mértékben alkalmasak arra, hogy a külmiszió ügyét, mint keresztyén *létkérdést* a legkülönbözőbb oldalokról az eddig ez irányban kevés érdeklődést tanúsítottak (úgy lelkészek, mint nemlelkészek) előtt is meggyőzően megvilágítsák és mint keresztyén és magyar *kötelességgel* ellenállhatatlanul égenségek bele az olvasók szívébe. Magas színvonalú elvi cikkek mellett (Muraközy Gyula, Sebestyén Jenő, Victor János, Virágh Sándor írásai; az I. kötet előszavát Ravasz László írta) nagyszerű áttekintéseket kapunk a magyar külmisziói mozgalmak kezdeteiről és úttörőiről, a magyar munkák jelenlegi állásáról és hőseiről, a zsidó-

misszióról, a világmiszió egész mezejéről és egyes ágairól, problémáiról stb., stb. Különösen szép, megkapó vonás és egy ígérettel teljes jövődre mutat, hogy az idősebb és ifjabb, sőt legifjabb magyar református theológus- és evangéliumi munkásnemzedék milyen mélységes összhanggal szólal meg e kötetben. Az egyházban — az örök Holnap zarándokcsapatában — az öregek és fiatalok közti, e világ szerint elkerülhetetlen ellentéteknek csakugyan legföljebb csak kifelé észrevehető, kölcsönösen termékenyítő feszültség alakjában volna szabad fölmerülniök. R. I.

Az oekumenikus mozgalom, mint theologiai probléma. *Írta és a pápai református főiskola tiszteletbeli theologiai tanári állásába 1933 május 9-én történt beiktatása alkalmából előadta D. Keller Adolf, a genfi Nemzetközi Társadalomtudományi Intézet főtákará. Fordította Dr. Trocsányi Dezső, a pápai református theol. akadémia tanára.* Pápa, 1933. 23 lap. Keller Adolf arcképével. — Amilyen sokat hallunk ma már magyar református egyházi körökben is az egyházak világegységre irányuló többgú mozgalomról, olyan kevés alkalmunk van alaposabb átgondolás tárgyává tenni theologiai alapjait. Pedig enélkül ezt a mozgalmat megérteni és értékelni sem lehet, annál kevésbé csinálni és benne résztvenni. Keller Adolf — aki valóságosan azt a szerepet tölti be az oekumenikus mozgalom sok vihartól hányt hajóján, amit a tenger alattjáró hajón a periszkop — ma világviszonylatban leghívatottabb e mozgalom theologiai alapjainak vizsgálatára, föltárására és bírálata. Ez a dolgozata, mely minden mélysege és tömörsége mellett is rendkívül világos, a ma adható legpompásabb és legauthenticusabb tájékoztatás a világegység-mozgalomban megnyilvánuló theologiai elgondolásokról s különösen szép és meggyőző utalás arra, hogy oekumenikus munkát a reformátori és közelebbiről a református theologia alapvető értékesítése nélkül nem lehet csinálni. A kifogástalanul fordított füzet — melynek alap gondolatait a szerző a debreceni egyetem hittudományi karán tartott előadásában is ismertette — kevés helyen hatalmas tudásanyagot és értékesnél-értékesebb szempontokat közöl. A legmelegebben ajánljuk. R. I.

TUDÓSÍTÁS

Templomszentelés Püspökladányban.

Püspökladány reformátusainak lélekemelő ünnepe volt folyó évi november hó 26-án.

E napon egésznapos ünnepléssel avatták újra templomukat, melynek belsejét Isten kegyelméből és a hívek áldozatkészségéből megrenováltatták s villanyvilágítással látták el.

Régi vágya teljeseedett e napon a gyülekezetnek és lelkészeinek egyaránt.

Bár a püspökladányi református egyház és annak tagjai a legnagyobb anyagi nehézségekkel küzdenek, mégis megpróbálták a lehetetlennek látszó, eredménnyel nem biztató munkát: a templom belsejének s öreg bútorzatának újjá, széppé varázsolását.

Az egyház lelkészei: Kállay Sándor és Lengyel Imre fáradságot nem ismerve buzgózkodtak s adtak követésre méltó példát e munkában. Az egyház tagjai pedig látván vezetőitől a dicséretes buzgalmat, nagy anyagi nyomorúságuk közepett is kivették részüket az áldozatos munkából. Adott, aki csak adni tudott. Ha, pénze nem volt, adott terményt, ha ez sem volt, adott munkát s ha így sem tudott eleget tenni lelke óhajának, akkor együtt lelkesedett s örült az örülőkkel. Volt olyan is, aki koldusbottal összeszedett, fillérekből összerakott 1 pengőjét adta az istenháza újjáformálásához.

Dicséretes volt Kállay Sándor lelkész vezető munkája, dicséretes volt a hívek lelkes igyekezete s áldozatkészsége és Isten megáldotta a jóigyekezetet, eredményre vitte a munkát: mintegy újjá, széppé lett templomunk. Legyen mindezekért egyedül Istené a dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás.

Az ünnepély napján Kállay Sándor és Lengyel Imre helybeli lelkészekon kívül a templomszentelést végző Bartha László esperes, Bélyeky Lajos hajdúszoboszlói és Kiss Sándor földesi lelkészek buzgó imáján s beszédein szárnyalt a gyülekezet lelke a Teremtő és Gondviselő édes Atyához.

Este a fényesen kivilágított Úrházban vallásos estély volt, hol a fenti lelkészekon kívül dr. Birtók L. Sándorné, Jánosi Antal kántor-tanító szólóénekszámait, Csenky Imre tanító által vezetett egyházi énekkar emelték a gyülekezet áhítatát Isten dicsőítésére.

Majd a zsúfolásig megtelt templomban Kecskés Gyula tanító ismertette történelmi hűséggel és lendületes szavakkal a templom történetét felépülésétől napjainkig.

Azután az orgona hangja bűgött fel s tört fel a hívek éneke az egek Urához: „Legyen te kőfalaidban csendesség és jó békesség.”

Legyen, óh, legyen jó békesség mindenütt s legyen Isten áldása minden jóakarátú munkán és áldozatkészségen. **Jelenvolt.**

KÜLÖNFÉLÉK

Lelkészmeghívás. Ritka szép bizonyosságát adta a győrteleki gyülekezet annak, hogy a lelkészválasztást a hívek a gyülekezet belső ügyének tekintik. Illetéktelenek részéről kifejtett terror ellenére a presbitérium előbb az egyházmegye esperesét kérte fel, hogy fogadjon el a lelkészi állást; majd az esperes nemleges válasza után meghívták Kósa Zsigmond komlódtótfalui lelkész, egyházmegyei tanácsbíró. A meg-

hívás nov. 19-én a korteskedésmentes, tiszta választást óhajtok győzelmével megtörtént. — Lélekemelő és követésre méltó példa az, amit a győrtelki presbitérium véghez vitt, hogy a lelkészi tekintélyt megalázó korteskedést kitudja zárni. Adja az Isten, hogy ezen felbuzdulva, mindenütt úgy legyen.

Az Országos Református Szeretetszövetség közgyűlése november 28-án volt Budapesten, Puky Endre közigazgatási bírósági elnök elnöklése alatt, aki a Kormányzó úr üdvözlését is közölte a szövetséggel. A közgyűlésen Ravasz László püspök mondott beszédet.

Debrecenben a diakonisszaképző-intézetet nov. hó 21-én avatták fel. A tiszántúli egyházkerület közgyűlésének tagjai, a konvent és a többi egyházkerületek és a város képviselőivel együtt.

Az országos református jóléti és gazdasági társulat tiszántúli egyházkerületi irodáját folyó évi november hó 1-től kezdődőleg Debrecen, Ferenc József-út 32 szám, I. emeletre helyezte át.

Erdélyben megalakult a Református Vasárnapi Iskolai Szövetség.

A gyulai egyházközség presbitériuma a hitoktató lelkészi állásra egyhangúlag Nagy Sándor debreceni segédlelkészt hívta meg.

A makói egyház december hó 3-án és 4-én két napos konferenciás rendez. melynek során külön lesznek előadások a presbiterek, ifjúság, leventék és az egész gyülekezet számára.

Szeretetszövetség-nap lesz dec. 17-én Hajdúszoboszlón. Közreműködnek Pap Béla a Szeretetszövetség missziói lelkésze, Szabó Imre budapesti esperes.

A szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület Kassán tartott közgyűlése elrendelte a Heidelbergi Káté szószéki magyarázását. A Heidelbergi Káté szlovák nyelvre lefordítása folyamatban van.

Presbiteri konferenciát tartott nov. 28-án Mátészalkán a nagykárolyi egyházmegye. Több, mint száz presbiter jelent meg a református templomban d. e. 1/2 10 órakor. *Gönczy József* kántorjánosi lelkész bibliát olvasott és imádkozott. *Fóris Lajos* esperes és *Péchy László* egyházmegyei gondnok, mint elnökök lelkes megnyitó beszédben mutattak rá az egyetemes papság gyakorlati megvalósítására és a presbiteri konferenciák szükségességére, amelyek az egyházi védekezés és építés egységét munkálják. Majd *Boros Mihály* vitkai lelkész „*A hitvalló presbiter*” címen tartott előadást. Igaz bűnbánatra és teljes önátadásra szólította fel presbiter hallgatóit. „*A presbiter, mint gyülekezeti munkás*” címen dr. *Kincses Endre* mátészalkai lelkész beszélt. Hangsúlyozta az egyházkormányzói, lelkigondozói, a belső és külső rend feletti őröködést az imádkozó és példáséletű presbiter életében. Az egyszerű magyar presbiter lelkeket megmozgató gyűlés után barátságos ismerkedés és közebéd volt.

A Református Figyelő konferenciája Hód-

mezővásárhelyen november 26-án és 27-én rendkívüli érdeklődés mellett folyt le. A konferenciának minden részén zsúfolva megtelt a gimnázium nagy tornaterme. Áhítatot tartottak dr. *Thaly Loránt* és dr. *vitéz Csia Sándor* főorvosok, előadók voltak *dabasi Halász Lajos* ny. koronaügyész, *Kun Béla* és *Imre Sándor* egyetemi tanárok, *Muraközy Gyula*, *Viktor János*, *Szabó Imre* lelkészek és *Kulin György* tanár. A konferencia minden tárgya a magyar jövő kérdése körül forgott. Esténként a templomban volt istentisztelet, amelyen az ígét *Benkő István* és *Hetessy Kálmán* hirdették. Vasárnap délben pedig a *Fekete Sas* nagytermében volt nyilvános előadás, amelynek központja — *Harsányi Pál* esperes és *Márton Árpád* lelkész bevezető és záróbeszéde mellett — *Ravasz László* püspök előadása volt ezzel a címmel: *Ki a magyar föld. A nagyszámú hallgatóság úgy nyelte magába a püspök szavait, mint az édes mézet. A kérdésre a felelet — talán mondani sem kell — ez: a magyar föld az Istené.*

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság 1933 december 7-én Luther-ünnepet rendez.

Gyomán december 3-án lesz a Szeretetszövetség napja. Ez alkalommal dr. *Kun Béla* debreceni egyetemi tanár fog beszédet mondani.

Hivatalos értesítés.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.
4154—1933. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli nagytiszteletű esperes és lelkész urakhoz és valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságához.

A névmagyarosításnak mennél szélesebb körben leendő népszerűsítése intencióival minden tekintetben egyetértve, nyomatékosan felhívom figyelmüket ennek a nagyjelentőségű mozgalomnak fontosságára.

Utasítom ennek folytán, hogy tapintatosan igyekezzék odahatni; hogy a vezetése alatt álló hivatal, tisztviselői és alkalmazottai, különösen pedig a hatáskörébe tartozó intézetek tanszemélyzete és ifjúsága, átérezve e mozgalom fontosságát, idegenhangzású nevük megváltoztatását minél nagyobb számban kérelmezzék. Úgy vélem, hogy a magyar tanintézeteknek különösen ifjúsága kiválóan alkalmas az ügy jelentőségének megértésére és megvalósítására s megvagyok győződve arról is, hogy eljárásának meg is lesz az eredménye, ha a tanárok, tanítók, oktatók és nevelők a kellő buzgósággal magyarázzák meg, hogy azok, kik nevüket megváltoztatják, hazájuknak tesznek ezzel szolgálatot akkor, amikor magyar nevet vesznek fel és hazafiúi belső érzésüknek e külsőséggel is kifejezést adnak.

Az errevonatkozó szabályzat a névváltoztatás technikai kérdéseire elegendő felvilágosítást nyújt. Amennyiben e szabályzatra szükség volna, a megfelelő mennyiség a belügyminiszter úrtól közvetlenül igényelhető.

Remélem, hogy a felügyeletem alatt álló egyházkerület hatósága alá tartozó hivatalok és intézetek vezetői átérzve ezen mozgalom jelentőségét, annak népszerűsítését és irányítását minden erejükkel támogatni fogják és megvagyok győződve arról is, hogy ennek a mozgalomnak hatása mihamarabb mutatkozni fog.

Atyafiságos szeretettel
Debrecen, 1933 november 20.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.

KÖRLEVÉL.

Tudomásulvétel és megfelelő eljárás céljából felhívom a nagytitiszteletű esperes és lelkész urak s valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságának figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 77.670 (VII. a. főosztály—1933. szám) alatt kiadott s az alábbiakban szövegszerűen közölt leiratára:

„A m. kir. posta folyóévi december 2-án avatja fel és adja át a használatra Lakihegyen épített új 314 méter magas tornyú rádió leadóállomását. Ezzel a hatalmas technikai alkotással, melynek minden része magyar ipar terméke, a magyar művelődés egy új organummal gazdagodott. E jelentős eseményt a m. kir. posta, a Rádió Részvénytársasággal karöltve felhasználja a magyar rádió propagálására és folyóévi december 2—10-ig „Magyar rádió hetet” és Budapesten a Kossuth Lajos-utca 9. számú üzletház helyiségeiben az érdekelt gyáripár és szakkereskedelem bevonásával Rádió Kiállítást rendez. Miután kívánatosnak tartom, hogy a magyar rádió ezen jelentős eseményéről és általában a rádió, a nemzeti művelődés e fontos modern szervéről az iskolázó ifjúság is tudomást vegyen, elrendelem, hogy a Magyar Rádió Hét ideje alatt valamennyi iskolai osztályban megemlékezzenek erről az eseményről és röviden méltassák a rádió oktató és kulturális jelentőségét.

A m. kir. postaigazgatóság ez alkalomból egymillió propaganda-füzetet oszt szét ingyen. Mindazon iskolák, melyek ilyen propaganda-füzetre és plakátra a növendékek között való szétosztás végett igényt tartanak, a legközelebbi m. kir. postahivatalban jelentsék, hogy hány példányra van szükségük. A fővárosi és fővároskörnyéki iskolák pedig ebbeli igényüket a Postavezérgazgatóságánál (Huber Oszkár postatanácsos) telefonon jelentsék be. Továbbá azon fővárosi és fővároskörnyéki iskolák, melyek osztályonként tanári vezetéssel a Rádió Kiállítást meg akarják látogatni, ebbeli kíván-

ságukkal forduljanak 870-00 telefonszám alatt Laszgalner kiállítási főtítkárhoz.”

Atyafiságos szeretettel:
Debrecen, 1933 november 27.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.

4081—1933. szám.

KÖRLEVÉL.

Tudomásulvétel céljából felhívom a kebelbeli nagytitiszteletű esperes urak és valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságának figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” folyó hó 15-én megjelent 22. számában közzétett alábbi rendeletekre:

3314—1933. eln. sz. A tényleges és nyugdíjas közszolgálati alkalmazottakat megillető vasúti arcképes igazolványoknak az 1934. évre szóló érvényesítése, illetőleg kiállítása.

Debrecen, 1933 november 22.

Atyafiságos szeretettel:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől

4082—1933. szám.

KÖRLEVÉL.

Megfelelő eljárás céljából felhívom a kebelbeli nagytitiszteletű esperes és lelkész urak és valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságának figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak a tanügyi főhatóságok útján már közölt 76.494—1933. sz. körreanderetere és utasítom, hogy amennyiben a Magyar Holland Kultúrgazdasági Rt.-gal szemben az 1931—32. tanévben tartott kötelező iskolai filmoktatás egyes előadásainak elmaradása folytán követelése van, azt a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrhoz sürgősen jelentse be. Bár az oda beérkezett jelentésekben tetemes számban vannak felekezeti iskolák, mégis megállapítható, hogy e felhívásnak nem valamennyi felekezeti iskola tett eleget.

Amennyiben az iskolák a fentemlített felhívásomnak eddig eleget nem tettek és a Magyar Holland Kultúrgazdasági Részvénytársasággal szemben az 1931—32. tanévi filmoktatásból kifolyólag követelésük van, az elmaradt előadások számának és a visszatérítendő filmdíj összegének megjelölésével — az ügy sürgősségére való tekintettel — mielőbb közvetlenül a minisztérium VII. a. főosztályának tegyenek jelentést.

Debrecen, 1933 november 22.

Atyafiságos szeretettel:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

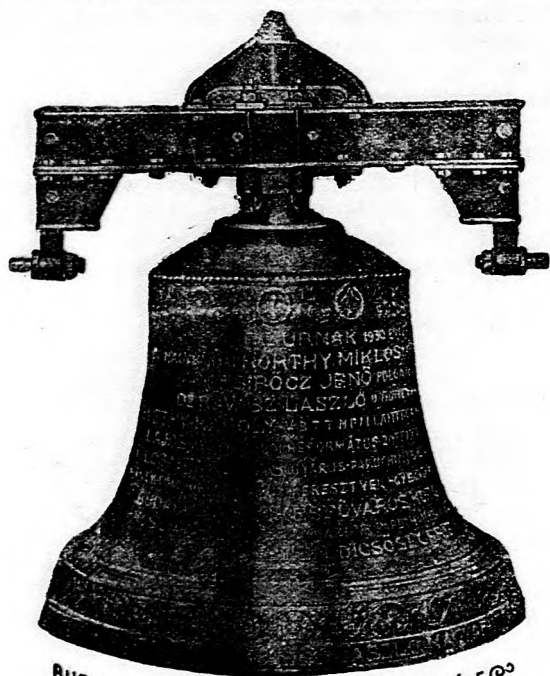
Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

Magyarország aranykoszorús mestere**Szlezák László**

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET D. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-odények,
sír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Protestáns egyházi irodalom I

- Dr. Baltazár Dezső : Elég nekem az Isten kegyelme . . . . . 1.—
— A próbáltatások idejéből . . . . . —.50
Dr. Bartók György : Forradalom és reformáció . . . . . —.30
Benke Tibor : A munkásság és a vallás belmissziói szempontból . . . . . —.60
Czeglédy Emánuel : Baltazár Dezső református püspök életrajza . . . . . —.50
Dr. Erdős József : A második helvét hitvallás . . . . . 1.—
Dr. Erdős Károly : Méliusz világító-lámpásának sugarai . . . . . —.50
Dr. Illyés Endre : A magyar református földművelő nép lelki élete 2.90
Dr. Incze Gábor : Az Úr áldassék ! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) . . . . . 7.—
— Esketési beszédek . . . . . 3.—
— Keresztelési beszédek . . . . . 3.—
— Temetési beszédek . . . . . 3.—
— „Az az ember Te vagy !” (Prédikációk) . . . . . 2.—
Kroeker—Ferenczy Károly dr. : Világhatalom és Istenország 3.40
Dr. szentpéteri Kun Ágota : A debreceni református Nagytemplom . . . . . 1.—
Dr. szentpéteri Kun Béla : Magyar református egyházalkotmány 1.60
Makay Miklós : A gyakorlati keresztyénység világmozgalma 1.80
Dr. Módis László : Rövid bibliai héber nyelvtan . . . . . 6.—
— Zakariás próféta és könyve 2.80
Dr. Ravasz László : A nemzeti egység lelke . . . . . —.40
Révész Imre élete . . . . . 1.—
Dr. Révész Imre : Az Ige fénye (Prédikációk) 1.20
— Kálvin János élete . . . . . —.80
Szabó Gyula : „Sötétségből világosság ragyogjon !” (Prédikációk) 1.50
Dr. Szeberényi Lajos Zs. : Marxtól Leninig (A modern pogányság harca a keresztyénység ellen) . . . . . 3.—
Varga József : Korálkönyv . . . . . 5.—
Dr. Vasady Béla : A hit misztériuma . . . . . 7.—

Fenti művek kaphatók :

**„MÉLIUSZ”
KÖNYVKERESKEDÉS**

**DEBRECEN,
FERENC JÓZSEF-ÚT 26. SZ. ALATT.**